

Anayasa Mahkemesi, 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun 20 nci Maddesinin İkinci Fıkrasının (G) Bendi ile İlgili İkinci Defa İptal Kararı Verdi

Anayasa Mahkemesi (“AYM”), 22/7/2025 tarih ve E.2024/54, K.2025/163 sayılı kararıyla, çeşitli kanunlarda yer alan birçok farklı hükmün yanı sıra 7491 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 48 inci maddesiyle 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun (“Petrol Piyasası Kanunu”) 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinde yapılan düzenlemeleri de incelemiş ve neticesinde ilgili hükmün aşağıda açıklanan gerekçelerle, ikinci defa olmak üzere, iptaline hükmetmiştir. Bu karar, kanun koyucunun AYM’nin ilk iptal kararından sonra yaptığı düzenlemenin de Anayasa’nın gerektirdiği güvenceleri sağlamada yetersiz kaldığını göstermektedir.

Karar, 9/12/2025 tarihli ve 33102 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olup karara [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Anayasaya aykırılığı iddia edilen ve Mahkemece inceleme konusu edilen Petrol Piyasası Kanunu’nun ilgili hükmü, lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 359 uncu maddesinde belirtilen vergi kaçakçılığı suçlarının (muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme/kullanma, sahte belge düzenleme/kullanma suçları ile ödeme kaydedici cihazlara ve kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik sistemlere müdahale ederek kayıt altına alınmayı engelleme, bilgileri değiştirme

veya silme suçları) Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi durumunda uygulanacak idari yaptırımları kapsamaktadır.

İşbu bilgi notunda AYM’nin söz konusu hükümle ilgili olarak verilen iptal kararı ve bunun olası sonuçları açıklanmaya çalışılmıştır.

I. Hükümün İlk Hali ve AYM’nin Birinci İptal Kararı

Petrol Piyasası Kanunu’nun 20 nci maddesinin (g) bendinin 7491 sayılı Kanun’dan önceki ilk halinde, lisansa tabi tüm faaliyetlerin (rafineri hariç) kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar geçici olarak durdurulması öngörülmekteydi.

AYM, 28/09/2023 tarihli ve E.2023/35, K.2023/163 sayılı kararında; söz konusu hükümle, rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetlerin kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar geçici olarak durdurulmasının teşebbüs özgürlüğüne yönelik bir sınırlama getirdiğini belirtmiştir.

Ayrıca, faaliyetin geçici olarak durdurulması tedbirinin teşebbüsün ekonomik geleceğini tehlikeye düşürdüğünden oldukça ağır bir sınırlama olduğunu, bu nedenle faaliyetin geçici olarak durdurulmasına neden olan fiiller sebebiyle yapılacak ceza yargılamasının idari tedbir üzerindeki etkisinin orantılılık incelemesinde gözetilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Buna göre, Petrol Piyasası Kanunu'nda tedbir işleminin değişen şartlara göre soruşturma ve kovuşturma aşamasında gözden geçirilmesine imkân tanıyan bir düzenleme bulunmadığı gibi yürütülen ceza yargılamasında kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın veya beraat kararının verildiği ancak henüz kesinleşmediği döneme dair bir istisnanın da öngörülmediği, dolayısıyla yürütülen ceza yargılamasında idarenin tespitinden farklı bir değerlendirmenin yapıldığı durumlarda idarenin tedbir işlemini sebep unsuru yönünden yeniden gözden geçirmesine imkân tanınmadığı ortaya konulmuştur.

Bu itibarla, tedbir işleminin değişen şartlara göre soruşturma ve kovuşturma aşamasında gözden geçirilerek kaldırılmasına veya bu

süre zarfında faaliyetin geçici olarak durdurulmasından daha hafif tedbirlerin uygulanmasına imkân tanımayan bölümün; kişilere aşırı bir külfet yüklediği, kamu zararının önlenmesi şeklindeki amaç ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasındaki makul dengeyi bozduğu, bu nedenle orantısız bir sınırlamaya neden olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiştir.

II. 7491 Sayılı Kanun Değişikliği Sonrası Hükümün Yeni Hali

İlk iptal kararının ardından Kanun koyucu, 7491 sayılı Kanun'un 48. maddesiyle AYM'nin Anayasaya aykırı bulduğu Petrol Piyasası Kanunu'nun 20 nci maddesinin (g) bendinde değişiklikler yapmıştır. Yeni düzenleme ile EPDK tarafından Cumhuriyet Başsavcılıkları veya mahkemelerden temin edilecek bilgilere göre geçici durdurma işleminin kaldırılıp kaldırılmayacağına altı ayda bir değerlendirileceği, ayrıca kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesi üzerine ya da mahkûmiyet dışında bir hüküm verilmesi hâlinde geçici durdurma işleminin kesinleşmesi beklenmeksizin kaldırılacağı hükme bağlanmıştır.

III. İptal Başvurusunda Yer Verilen Anayasa'ya Aykırılık İddiaları

Yeni düzenlemeye karşı yapılan iptal başvurusunda 7491 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemelerin daha önce iptal edilen hükümlerle aynı olduğu ve Anayasa'ya aykırılık sorununun devam ettiği ileri sürülmüştür.

Yeni düzenlemede, EPDK tarafından geçici durdurma işleminin kaldırılıp kaldırılmayacağına altı ayda bir değerlendirileceği öngörülse de dava dilekçesinde bunun yetersiz olduğu ileri sürülmüştür. İddiaya göre, soruşturma ve kovuşturma aşamasında, suçu başlatan tespitlerden farklı durumların veya lehe gelişmelerin ortaya çıkması hâlinde, EPDK tarafından otomatik olarak uygulanacak olan geçici durdurma tedbirinin değişen şartlara göre derhal gözden geçirilmesini sağlayacak herhangi bir güvenceye kuralda yer verilmemiştir.

IV. İptal Edilen Temel Hüküm ve Kapsamı

AYM, Petrol Piyasası Kanunu'nun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin birinci cümlesinde yer alan **"...geçici olarak durdurulur..."** ibaresinin iptaline karar vermiştir

Bu ibare, EPDK tarafından rafineri hariç her türlü tesiste, lisansa tabi tüm faaliyetlerin geçici olarak durdurulmasını zorunlu kılmaktaydı.

V. İptal Gerekçeleri

"Geçici Olarak Durdurulur" ibaresi hakkında AYM:

Söz konusu ibarenin Anayasa'nın

- "Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlanması" başlıklı 13 üncü ve
- "Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti" başlıklı 48 inci

maddelerine aykırı olduğuna hükmetmiştir.

AYM'ye göre mevcut düzenleme, EPDK'nın lisansa tabi tesislerde ceza soruşturması veya kovuşturması başlatılması durumunda uyguladığı geçici durdurma tedbirine ilişkin olarak yeterli hukuki güvenceyi sağlamamaktadır.

Söz konusu düzenleme, soruşturma veya kovuşturma sürecinde ortaya çıkabilecek yeni tespitleri, lehe gelişmeleri veya değişen şartları dikkate alarak EPDK'nın geçici durdurma tedbirini derhal veya makul kısa aralıklarla gözden geçirmesine ve gerektiğinde kaldırmasına imkân tanıyan etkili bir mekanizma içermemektedir.

Başka bir deyişle, düzenleme EPDK'ya tedbirin uygulandığı süreçte ortaya çıkabilecek olumlu gelişmeleri dikkate alarak tedbiri yeniden değerlendirme yükümlülüğü getirmemekte, böylece tedbirin süresiz veya gereksiz şekilde devam etme riski doğmaktadır. AYM, bu nedenle, söz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varmış ve kanundaki ilgili düzenlemenin iptaline karar vermiştir.

Özellikle ticari hayat açısından uzunluğu dikkate alındığında, altı aylık süre zarfında bu tedbirin yeniden değerlendirilmesine olanak tanıyan bir güvencenin mevcut olmaması, aşırı bir külfet yüklediği ve çalışma ve sözleşme hürriyetine orantısız

bir sınırlama getirdiği sonucuna varılmasına yol açmış ve iptali gerektirmiştir.

VI. Bağlantılı İptal Edilen Diğer Hükümler

"Geçici olarak durdurulur" ibaresinin iptali nedeniyle, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrası gereğince uygulanma imkânı kalmayan diğer hükümler de **iptal edilmiştir**.

Bu hükümler şunlardır:

- i. Birinci cümlelerin uygulanma imkânı kalmayan kısımları:

"...ve Kurum tarafından her türlü tesiste (rafineri hariç) lisansa tabi tüm faaliyetler..."

"...ve bu süre içerisinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez."

- ii. (g) bendine 7491 sayılı Kanun'un 48. maddesiyle eklenen ve EPDK'nın geçici durdurma işlemini altı ayda bir değerlendirmesi ile belirli yargı kararları (kovuşturmaya yer olmadığı kararı, mahkûmiyet dışı hüküm vb.) durumunda bu işlemi kaldırması ile ilgili ikinci ve üçüncü cümleler.

VII. Yürürlük Tarihi

İptal edilen bu hükümlerin yol açacağı hukuksal boşluğun kamu yararını ihlal edici nitelikte olması nedeniyle, iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak **dokuz ay sonra**

yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür. Bu süreçte yasama organının ölçülülük ilkesine uygun, yeni ve güvenceli bir düzenleme yapması beklenmektedir.

Genel yargı pratiğinde, AYM'nin bir kanun hükmünü Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmesi, kararın yürürlüğe girmesi ertelenmiş olsa bile, o hükmeye dayanılarak tesis edilmiş işlemlere karşı açılan davalarda idari yargı mercilerini etkilemektedir.

İdare mahkemeleri ve Danıştay, AYM tarafından "Anayasa'ya aykırı" olduğu tescillenmiş bir kuralı esas alarak işlem tesis edilmesini veya mevcut tedbirin sürdürülmesini genellikle hukuka aykırı bulmaktadır. Hakimler, iptal hükmü henüz yürürlüğe girmemiş olsa dahi, iptal gerekçelerini kendi kararlarına dayanak yaparak yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verebilmektedirler.

Zira, Danıştay 13. dairesinin 04/07/2024 tarihli ve 2024/758 E., 2024/3131 K. sayılı kararı da bu duruma örnek gösterilebilecek kararlardan biridir:

"Bu durumda, Anayasaya aykırılığın, kişi hakkında yürütülen ceza yargılamasında kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın veya beraat kararının verildiği ancak henüz kesinleşmediği döneme ilişkin olarak tespit edildiği, eldeki uyuşmazlıkta, davacı şirket yetkilisi hakkında Vergi Usul Kanununa Muhalefet suçlamasıyla açılan Kamu davasında; (...) sayılı kararıyla, istinafyolu açık olmak üzere beraat kararı verilmekle birlikte anılan kararın henüz kesinleşmediği dikkate alındığında, davacının durumunun Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda aktarılan

iptal gerekçesi kapsamında kaldığı ve mühürleme işleminin Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere davacıya yüklediği aşırı külfet ve yol açtığı mağduriyet gözetilerek Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının bakılan davada derhal uygulanması gerektiği, dava konusu mühürleme işleminin dayanağı olan 5015 sayılı Kanun'un 20/2-g maddesinin, davacının bulunduğu hukuki durum itibarıyla dava konusu mühürleme işlemine hukuki dayanak oluşturamayacağı anlaşıldığından, dava konusu mühürleme işleminde ve istinaf başvurusuna konu edilen İdare Mahkemesi kararında hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır..”

Danıştay'ın yukarıda yer verilen güncel kararı, Anayasa Mahkemesi'nin iptal hükmünün yürürlüğünü ileri bir tarihe ertelemiş olmasının, bu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu gerçeğini idari yargı nezdinde değiştirmeyeceğini göstermektedir. Dolayısıyla, iptal hükmü teknik olarak dokuz ay sonra yürürlüğe girecek olsa da yargı mercileri bu süreci beklemeden ilgili maddeyi “iptal edilmiş gibi” değerlendirerek kararlarını bu yönde şekillendirebilmektedir.

LBF Partners, çeşitli sektörlerdeki müvekkillerinin farklılaşan ihtiyaçlarına göre tasarlanmış geniş bir hukuk hizmeti yelpazesi sunan İstanbul merkezli bir hukuk bürosudur.

Ekibimiz; sermaye piyasaları, bankacılık, şirketler hukuku, birleşme ve devralmalar, rekabet ve fikri mülkiyet hukuku başta olmak üzere birçok hukuk alanında derin bir uzmanlığa sahiptir.

LBF Partners olarak finans, enerji, teknoloji, konaklama ve turizm gibi stratejik sektörlerde de güçlü bir hukuki hizmet geçmişine ve tecrübesine sahibiz.

Daha detaylı bilgi için www.lbfpartners.com adresini ziyaret edebilirsiniz.

İletişim

Mehmet Suat Kayıkçı

Ortak

s.kayikci@lbfpartners.com

Gülşade Öksüz

Stajyer Avukat

g.oksuz@lbfpartners.com